

Marzena Buchnat

Aneta Wojciechowska

Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka z wczesną interwencją

Pierwszym systemowym wsparciem jakim może zostać objęte dziecko z FAS/FASD jest wczesne wspomaganie rozwoju, a także wczesna interwencja. Różnice pomiędzy tymi oddziaływaniami zostaną wyjaśnione w poniższym artykule.

Wczesne wspomaganie rozwoju obejmuje dzieci niepełnosprawne oraz ich rodziny od chwili stwierdzenia u dziecka niepełnosprawności do rozpoczęcia nauki w szkole.

Organizacja wczesnego wspomagania rozwoju na terenie placówki realizowana jest na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci.

Aby dziecko mogło uzyskać wsparcie w ramach wczesnego wspomagania rozwoju (WWR) rodzice/opiekunowie prawni muszą zgłosić się do poradni psychologiczno-pedagogicznej i złożyć wnioski o wydanie opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju.

Należy jednak pamiętać, że opinia ta jest wydawana na jedną z kilku następujących trudności rozwojowych, określanych w rozporządzeniu jako niepełnosprawność. Należą do nich: niepełnosprawność ruchową w tym z afazją, niepełnosprawność intelektualną, niepełnosprawność sprzężoną (kilka niepełnosprawności równocześnie), autyzm i zespół Aspergera, zaburzenia wzroku, słuchu, a także opóźnienie w zakresie rozwoju psychoruchowego.

Należy w tym miejscu podkreślić, że rozpoznanie FAS bądź FASD u dziecka nie kwalifikuje go do wydania mu opinii o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju. Dopiero konsekwencje wynikające z FAS dają podstawę do wydania dziecku stosownych dokumentów do realizacji wczesnego wspomagania rozwoju. Dzieci z FAS/FASD więc mają wydawany ten dokument najczęściej ze względu na opóźnienie rozwoju psychoruchowego, niepełnosprawność ruchową, zaburzenia mowy, niepełnosprawność intelektualną bądź spektrum autyzmu.

W ramach realizacji wczesnego wspomagania rozwoju dziecku przysługuje od 4 do 8 godzin miesięcznie oddziaływań wspierających rozwój dziecka. Istnieje możliwość zwiększenia tej liczby godzin ponad 8 w sytuacji wyjątkowej i uzasadnionej, jednak zgodę na zwiększenie liczby godzin musi wydać organ prowadzący jednostkę systemu oświaty, w której dziecko realizuje zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju.

Zgodnie z rozporządzeniem miejscem realizacji wczesnego wspomagania może być środowisko rodzinne lub/i w placówkach edukacji specjalnej, publicznych bądź niepublicznych w formie: pomocy psychospołecznej, wsparcia edukacyjnego polegającego na dostosowaniu metod, form i środków do indywidualnych potrzeb i możliwości dziecka, zanieśnięcia barier architektonicznych, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny i pomocniczy.

Realizacja wczesnego wspomagania rozwoju na terenie domu rodzinnego dotyczy dzieci, które nie ukończyły 3 roku życia.

Jeśli dziecko uczęszcza do przedszkola specjalnego, integracyjnego, w ramach którego realizowany jest także WWR, może ono realizować te działania na terenie przedszkola, do którego uczęszcza. To jednak rodzic decyduje, czy chce, aby dziecko realizowało WWR na terenie przedszkola, czy może jednak w innej placówce. Należy się jednak wówczas liczyć z dowożeniem dziecka do innego miejsca.

Wczesne wspomaganie może być także realizowane w grupie. Jak wskazuje rozporządzenie: „w celu rozwijania kompetencji społecznych i komunikacyjnych przygotowujących dziecko do funkcjonowania w życiu społecznym zajęcia w ramach wczesnego wspomagania mogą być prowadzone w grupie, z udziałem rodzin dzieci lub innych dzieci objętych wczesnym wspomaganie. Liczba dzieci w grupie nie może przekraczać 3.”

Działania podejmowane w ramach wczesnego wspomagania są bezpłatne. Obejmują szeroki zakres oddziaływań. Dotyczą wspierania rozwoju motorycznego, stymulacji zmysłów, rozwoju mowy i komunikacji, wczesnej interwencji logopedycznej, usprawnienia wzroku, słuchu, wspieranie i rozwijanie umiejętności samodzielności i samoobsługi, wspieranie rozwoju umiejętności społeczno-emocjonalnych.

Oddziaływania w ramach WWR skierowane są nie tylko do dziecka. Opieką i wsparciem objęta jest cała rodzina. Działania skierowane na rodzinę to przede wszystkim wsparcie w zakresie rozpoznawania zachowań dziecka, interpretowanie zachowań, ocena możliwości wspierania rozwoju dziecka w rodzinie, instruktaż i wsparcie rodziców/opiekunów w pełnieniu roli rodzicielskiej, informacja o potrzebie wyposażenia dziecka w specjalistyczny sprzęt.

Należy pamiętać, że dziecko może być objęte działaniami z zakresu wczesnego wspomagania rozwoju do momentu rozpoczęcia przez dziecko edukacji szkolnej, co nie zawsze równa się z wiekiem 7 lat. Jeśli dziecko odroczone jest od obowiązku szkolnego o rok, może korzystać o rok dłużej z wsparcia w ramach WWR.

Wczesna interwencja są to działania w ramach resortu służby zdrowia, które realizowane są w Polsce od 2005 roku w wyniku realizacji Programu Rządowego określanego mianem „wczesna wielospecjalistyczna, kompleksowa, skoordynowana i ciągła pomoc dziecku zagrożonemu niepełnosprawnością lub niepełnosprawnemu oraz jego rodzinie”.

Wczesna interwencja to szereg wielospecjalistycznych oddziaływań diagnostycznych i terapeutycznych, podjętych w stosunku do dziecka i jego rodziny, mających na celu jak najszybsze wykrywanie trudności rozwojowych i minimalizowanie ich tak, aby dziecko uzyskało możliwie najlepszy dla niego rozwój w sferze ruchowej, intelektualnej, emocjonalnej i społecznej.

Skierowane jest dla dzieci nie tylko z rozpoznaną niepełnosprawnością, ale także zagrożonych wystąpieniem niepełnosprawnością, na przykład ze względu na zagrożenie czynnikami trudnymi w przebiegu ciąży (tutaj - między innymi czynnik narażenia płodu na działanie alkoholu), ze względu na urazy okołoporodowe, infekcje w obrębie centralnego układu nerwowego, wcześniactwo, czy rozpoznane wady rozwojowe. Oznacza to, że FAS/FASD bądź zagrożenie wystąpienia tych zaburzeń może być podstawą do podjęcia oddziaływań wspierających w ramach wczesnej interwencji.

Do oddziaływań w ramach wczesnej interwencji dziecko może trafić na podstawie skierowania od lekarza rodzinnego dziecka (od pediatry). Realizować może je do ukończenia 7 roku życia, niezależnie od tego, czy rozpocznie edukację szkolną, czy też nie. Odroczenie od obowiązku szkolnego nie wydłuża w tym przypadku możliwości otrzymania wsparcia w ramach wczesnej interwencji.

Udzielane wsparcie w ramach wczesnej interwencji jest bardzo podobne jak w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju. Wsparcie otrzymuje dziecko w zakresie wspierania rozwoju w poszczególnych jego sferach, w zakresie wspomaganie rozwoju zmysłów, ale także wsparcie otrzymują rodzice dziecka z niepełnosprawnością bądź zagrożonego wystąpieniem niepełnosprawności.

Działania terapeutyczne i wspierające realizowane w ramach wczesnej interwencji są bezpłatne.

Dziecko z niepełnosprawnością i jego rodzice mogą skorzystać z obu form wsparcia równocześnie. Należy jednak pamiętać, że możliwości psychofizyczne małego dziecka są ograniczone i nie zawsze „więcej znaczy lepiej”. Wczesne oddziaływania wobec nieprawidłowego rozwoju małego dziecka są bardzo ważne, jednak należy pamiętać, że dziecko nie może stać się jedynie obiektem terapii. Tak jak każde małe dziecko potrzebuje się ono czasu wolnego na zabawę, swobodną aktywność a także na swobodny czas ze swoimi rodzicami/opiekunami.

Literatura:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci. Na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 i 949)